

USNESENÍ

Nejvyšší správní soud rozhodl v senátu složeném z předsedy Mgr. Radovana Havelce a soudců JUDr. Faisala Husseiného a JUDr. Tomáše Rychlého v právní věci žalobce: **K. V.**, zastoupený JUDr. Markem Chlebikem, advokátem se sídlem Školská 694/32, Praha 1, proti žalované: **Česká správa sociálního zabezpečení**, se sídlem Křížová 1292/25, Praha 5, v řízení o kasační stížnosti žalobce proti rozsudku Krajského soudu v Brně ze dne 30. 6. 2025, č. j. 41 Ad 14/2024 - 67,

t a k t o :

- I. Kasační stížnost **s e o d m í t á** pro nepřijatelnost.
- II. Žádný z účastníků **n e m á** právo na náhradu nákladů řízení o kasační stížnosti.

O d ů v o d n ě n í :

[1] Žalobce požádal na Okresní správě sociálního zabezpečení Jihlava dne 20. 12. 2023 o invalidní důchod. Žalovaná, Česká správa sociálního zabezpečení, jeho žádost prvostupňovým rozhodnutím ze dne 5. 2. 2024, č. j. X, zamítla. Podle posudku Institutu posuzování zdravotního stavu ze dne 1. 2. 2024, č. j. LPS/2023/3450-JI_CSSZ („*první posudek*“), totiž žalobce nebyl invalidní. Nešlo u něj o dlouhodobě nepříznivý zdravotní stav podle § 26 zákona č. 155/1995 Sb., o důchodovém pojištění (dále jen „*zákon o důchodovém pojištění*“).

[2] Žalobce podal proti prvostupňovému rozhodnutí námitky. V nich odkázal především na lékařské zprávy z Psychiatrické nemocnice Jihlava, kde byl opakovaně umístěn k nedobrovolné hospitalizaci. Uvedl, že má několikaleté poruchy vnímání a myšlení, včetně paranoidního a agresivního chování. V námitkách dále popisoval své bludy. K jeho nedobrovolné hospitalizaci docházelo v poslední době opakovaně. Dále žalobce odkázal na několik důkazů, podle kterých měl být neschopen práce. V průběhu řízení o námitkách byl vyhotoven nový posudek o žalobcově invaliditě – posudek Institutu posuzování zdravotního

stavu ze dne 22. 5. 2024, č. j. LPS/2024/430-NR-KRH_CSSZ („*druhý posudek*“). Podle něj jde u žalobce o dlouhodobě nepříznivý zdravotní stav. Z posudku vyplynulo, že žalobce je invalidní, konkrétně ve III. stupni invalidity. Jeho pracovní schopnost poklesla z důvodu dlouhodobě nepříznivého zdravotního stavu o 70 %. Vznik invalidity druhý posudek stanovil k datu 19. 1. 2024. Jako rozhodující příčinu dlouhodobě nepříznivého zdravotního stavu žalobce s nejvýznamnějším dopadem na pokles pracovní schopnosti tento druhý posudek stanovil zdravotní postižení uvedené v kapitole V. (duševní poruchy a poruchy chování), položce 3e (schizofrenie, schizofrenní poruchy a poruchy s bludy, středně těžké postižení) přílohy k vyhlášce č. 359/2009 Sb., kterou se stanoví procentní míry poklesu pracovní schopnosti a náležitosti posudku o invaliditě a upravuje posuzování pracovní schopnosti pro účely invalidity (vyhláška o posuzování invalidity). Tato položka stanoví míru poklesu pracovní schopnosti v rozmezí od 70 do 80 %. V případě žalobce druhý posudek stanovil míru poklesu pracovní schopnosti na dolní hranici daného rozmezí, tj. 70 %.

[3] Žalovaná poté zkoumala otázku získání potřebné doby pojištění podle § 40 odst. 1 písm. f) a odst. 2 zákona o důchodovém pojištění. V rámci toho vyhotovila osobní list důchodového pojištění, který je nedílnou součástí rozhodnutí v námitkovém řízení. Z přiloženého osobního listu důchodového pojištění zjistila, že žalobce získal v rozhodném období 10 let před vznikem invalidity, tj. v době od 19. 1. 2014 do 18. 1. 2024, pouze 1 rok a 152 dnů doby pojištění místo potřebných 5 let. Nesplnil tak podmínku získání potřebné doby pojištění. V rozhodném období 20 let od data vzniku invalidity, tj. od 19. 1. 2004 do 18. 1. 2024, pak získal pouze 4 roky a 283 dnů místo potřebných 10 let pro nárok na invalidní důchod. Ani tuto podmínku získání potřebné doby pojištění tak nesplnil. Byť byl tedy žalobce v průběhu řízení o námitkách shledán invalidním, nárok na invalidní důchod mu z důvodu nesplnění podmínky získání potřebné doby pojištění nevznikl. Proto žalovaná rozhodnutím ze dne 4. 6. 2024, č. j. XY, žalobcovy námitky zamítla a potvrdila prvostupňové rozhodnutí.

[4] Žalobce podal proti rozhodnutí žalované žalobu u Krajského soudu v Brně (dále jen „*krajský soud*“), který ji rozsudkem ze dne 26. 9. 2024, č. j. 41 Ad 14/2024 - 24, zamítl. V jádru věci šlo dle krajského soudu o to, zda žalobce získal potřebnou dobu pojištění pro to, aby mu žalovaná mohla přiznat invalidní důchod. Žalovaná tvrdila, že tuto potřebnou dobu žalobce nezískal, což ani sám žalobce podle krajského soudu nezpochybňoval. To, že žalobce potřebnou dobu pojištění nezískal, vyplynulo i ze správního spisu. Krajský soud shrnul, že v režimu § 40 odst. 2 věty první zákona o důchodovém pojištění žalobce v době od 19. 1. 2014 (10 let zpětně ode dne vzniku invalidity) do 18. 1. 2024 získal pouze jeden rok a 152 dnů doby pojištění. Podle § 40 odst. 1 písm. f) zákona o důchodovém pojištění přitom potřeboval minimálně pět let pojištění. Dále v režimu § 40 odst. 2 věty druhé zákona o důchodovém pojištění žalobce v období od 19. 1. 2004 (20 let zpětně ode dne vzniku invalidity) do 18. 1. 2024 získal pouze čtyři roky a 283 dnů. Potřeboval přitom minimálně 10 let. Nebyl tu ani zákonný prostor pro přiznání tzv. invalidního důchodu v mimořádných případech (§ 42 zákona o důchodovém pojištění).

pokračování

[5] Žalobce tento rozsudek krajského soudu napadl kasační stížností, které Nejvyšší správní soud rozsudkem ze dne 25. 3. 2025, č. j. 7 Ads 253/2024 - 25, vyhověl, tedy zrušil rozsudek krajského soudu pro nepřezkoumatelnost, a vrátil mu věc k dalšímu řízení. Nejvyšší správní soud dospěl k závěru, že se krajský soud dostatečně nevyjádřil k argumentaci žalobce, v níž „rozporuje stanovení vzniku jeho invalidity, která byla revizním lékařským posudkem stanovena až počínaje 19. 1. 2024. (...) [žalobce] však konstantně tvrdí, že psychickými obtížemi, kvůli kterým není schopen sehnat, resp. si udržet zaměstnání, a kvůli tomu tedy není schopen splnit potřebnou dobu pojištění pro nárok na invalidní důchod, trpí již dlouhou dobu.“ Nejvyšší správní soud shrnul, že posouzení této argumentace „v logické posloupnosti předchází samotnému posouzení splnění podmínek pro vznik nároku na invalidní důchod, resp. následným úvahám o případné tvrdosti zákona a prominutí nesplnění jedné z podmínek.“ Krajský soud se tak měl znovu zabývat tím, zda byla invalidita žalobce stanovena ke správnému datu, jelikož od toho se odvíjí výpočet potřebných dob pojištění.

[6] Krajský soud nařídil ve věci jednání. V jeho rámci provedl k důkazu celkově třetí posudek vypracovaný na jeho žádost posudkovou komisí Ministerstva práce a sociálních věcí (dále jen „PK MPSV“) ze dne 3. 6. 2025, ev. č. SZ/2025/933-BR-8. („třetí posudek“) Tento posudek stanovil den vzniku invalidity shodně s druhým posudkem, tedy ke dni 19. 1. 2024. Komise vyšla především z faktu, že první kontakt žalobce s psychiatrem je dokumentován až za hospitalizace v Psychiatrické nemocnici Jihlava, z níž byl propuštěn právě 19. 1. 2024; ke dni propuštění byl žalobcův stav stabilizovaný. PK MPSV rovněž zopakovala, že stanovení dřívějšího data vzniku invalidity nebylo možné. Krajský soud i na základě třetího posudku žalobu jako nedůvodnou zamítl. Ačkoliv v konkrétní věci žalobce krajský soud připustil, že zákonem nastavený systém přiznávání invalidních důchodů zcela nezohledňuje specifika žalobcova znevýhodnění, dospěl přesto k závěru, že ani v tomto případě nebyla použita právní úprava protiústavní. Stejně jako ve zrušeném rozsudku č. j. 41 Ad 14/2024 - 24 zdůraznil, že pravidla pro přiznávání invalidních důchodů stanovuje především zákonodárce – za což nese i politickou odpovědnost. Úkolem správního soudu poté je, aby přezkoumal, zda žalovaná postupovala podle těchto pravidel. Pokud by soud z popsaných ústavně vymezených mantinelů vykročil, jednal by v rozporu s principem dělby moci. Soud proto nemůže svou vlastní vůlí nahrazovat pravidla zakotvená zákonodárcem, i kdyby na věc měl jiný pohled. Krajský soud uvedl, že musel postupovat podle zákonné úpravy, a tedy setrvat na závěrech svého prvního rozsudku. Navíc dodal, že žalobce by potřebnou dobu pojištění nezískal, ani pokud by se den vzniku invalidity posunul více do minulosti. Závěrem krajský soud žalobci doporučil, aby zkusil požádat o odstranění tvrdosti zákona.

[7] Proti rozsudku krajského soudu podal žalobce (dále „stěžovatel“) kasační stížnost z důvodů dle § 103 odst. 1 písm. a), b) a d) soudního řádu správního (dále jen „s. ř. s.“).

[8] Stěžovatel v kasační stížnosti namítá především opětovné nedostatečné zhodnocení předkládané argumentace, která se týká stanovení počátku jeho invalidity, tedy data, které je rozhodné pro stanovení, zda stěžovatel splnil potřebnou dobu pojištění. Stěžovatel zejména namítá, že krajský soud vycházel pouze z podkladů poskytnutých žalovanou, a nijak

argumentačně nezdůvodnil ani neupřesnil, proč jako počátek jeho invalidity bylo stanoveno datum 19. 1. 2024. Stěžovatel dále shrnul dosavadní vývoj své nemoci. V kasační stížnosti znovu upozornil na své psychické potíže, které trvají několik let, a kvůli kterým není schopen nalézt, resp. si udržet zaměstnání. Pro svůj psychický stav tedy není schopen splnit podmínku minimální doby pojištění, kvůli čemuž mu žalovaná nepřiznala invalidní důchod. O tom, že jeho psychické problémy jsou závažné, není pochyb, neboť i žalovaná dospěla k závěru, že pokles stěžovatelovy míry pracovní schopnosti je 70%. Problém navíc představuje i skutečnost, že stěžovatel si své psychické onemocnění neuvědomuje. Jeho onemocnění se nadto utvářelo delší dobu a postupem času se zhoršovalo, což potvrdil i primář Psychiatrické nemocnice Jihlava, kde byl stěžovatel hospitalizován. Stěžovatel namítá, že ačkoliv není možné přesně určit počátek jeho nemoci, jde přesto ze strany žalované o účelovou argumentaci. Žalovaná při stanovování počátku stěžovatelovy invalidity hypoteticky operovala s obdobím čtyř let zpátky (přičemž ani tak by dle žalované nezískal potřebné doby pojištění), ovšem stěžovatel tvrdí, a zároveň dokládá lékařskými zprávami, že jeho onemocnění trvá rozhodně déle než pět let. Závěrem stěžovatel poukazuje na ústavní rozměr celé věci. Tvrdí, že krajský soud porušil jeho ústavou chráněná práva, a to právo na spravedlivý proces (neprovedl „klíčové“ důkazy, nevypořádal se s důkazními návrhy a postupoval formalisticky), právo na přiměřené hmotné zabezpečení, včetně zásahu do zásady rovnosti (nezvážení otázky skryté diskriminace a nepřiměřenosti zásahu do práv stěžovatele) a zasáhl do jeho lidské důstojnosti („*důstojnost člověka je ohrožena, pokud je státními institucemi nucen žít v existenční nejistotě v důsledku nemoci, za kterou nenese odpovědnost a systém sociální ochrany mu odmítá poskytnout pomoc na základě rigidního výkladu zákona, a to kvůli formálním překážkám, které z podstaty své nemoci nemohl překonat*“). Krajský soud se dle stěžovatele mylí, domnívá-li se, že jeho role je omezena na pouhý přezkum zákonnosti postupu žalované. Podle stěžovatelova tvrzení měl krajský soud celou věc předložit dle čl. 95 odst. 2 Ústavy Ústavnímu soudu, který by provedl výklad zákonné úpravy v souladu s ústavním pořádkem.

[9] Žalovaná se ke kasační stížnosti nevyjádřila.

[10] Nejvyšší správní soud se nejprve zabýval přípustností podané kasační stížnosti, jelikož se jedná v pořadí již o druhou kasační stížnost. Podle § 104 odst. 3 písm. a) s. ř. s. je kasační stížnost nepřipustná *proti rozhodnutí, jímž soud rozhodl znovu poté, kdy jeho původní rozhodnutí bylo zrušeno Nejvyšším správním soudem; to neplatí, je-li jako důvod kasační stížnosti namítáno, že se soud neřídil závazným právním názorem Nejvyššího správního soudu.*

[11] Smyslem citovaného ustanovení je zamezit tomu, aby se Nejvyšší správní soud musel zabývat znovu věcí, u které již jedenkrát svůj právní názor vyslovil, a krajský soud se jím řídil (nález Ústavního soudu ze dne 8. 6. 2005, sp. zn. IV. ÚS 136/05). Opakovaná kasační stížnost je však přípustná, pokud Nejvyšší správní soud ve zrušujícím rozsudku krajskému soudu vytkl procesní pochybení, nedostatečně zjištěný skutkový stav či nepřezkoumatelnost jeho rozhodnutí (usnesení rozšířeného senátu Nejvyššího správního soudu ze dne 22. 3. 2011, č. j. 1 As 79/2009 - 165, č. 2365/2011 Sb. NSS)

pokračování

[12] První rozsudek krajského soudu zrušil Nejvyšší správní soud právě pro nepřezkoumatelnost. Kasační stížnost je proto přípustná, neboť by jinak nebyl zajištěn věcný přezkum závěrů krajského soudu (rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 12. 8. 2022, č. j. 8 As 288/2019 - 103, odst. [17]).

[13] Dříve, než mohl Nejvyšší správní soud přistoupit k vypořádání námitek obsažených v kasační stížnosti, musel posoudit otázku její přijatelnosti. Podle § 104a odst. 1 s. ř. s. totiž platí, že *jestliže kasační stížnost ve věcech, v nichž před krajským soudem rozhodoval specializovaný samosoudce, svým významem podstatně nepřesahuje vlastní zájmy stěžovatele, odmítne ji Nejvyšší správní soud pro nepřijatelnost*.

[14] Podle usnesení Nejvyššího správního soudu ze dne 26. 4. 2006, č. j. 1 Azs 13/2006 - 39, č. 933/2006 Sb. NSS, je přesahem vlastních zájmů stěžovatele jen natolik zásadní a intenzivní situace, v níž je – kromě ochrany veřejného subjektivního práva jednotlivce – pro Nejvyšší správní soud též nezbytné vyslovit právní názor k určitému typu případů či právních otázek. Přesah vlastních zájmů stěžovatele je dán jen v případě rozpoznatelného dopadu řešené právní otázky nad rámec konkrétního případu. Primárním úkolem Nejvyššího správního soudu v řízení o kasačních stížnostech je proto nejen ochrana individuálních veřejných subjektivních práv, nýbrž také výklad práva a sjednocování rozhodovací činnosti krajských soudů. Přijatelnost kasační stížnosti by rovněž dle výše citovaného usnesení č. j. 1 Azs 13/2006 - 39 zakládala zásadní pochybení krajského soudu při výkladu hmotného či procesního práva, pokud by mohlo mít dopad do hmotněprávního postavení stěžovatele. Tato kritéria přijatelnosti kasační stížnosti jsou použitelná i po novele § 104a odst. 1 s. ř. s., která s účinností od 1. 4. 2021 rozšířila okruh případů, při jejichž přezkumu se posuzuje přijatelnost kasační stížnosti (viz například usnesení tohoto soudu ze dne 16. 6. 2021, č. j. 9 As 83/2021 - 28, č. 4219/2021 Sb. NSS, či ze dne 5. 8. 2021, č. j. 10 Azs 196/2021 - 30).

[15] Nejvyšší správní soud neshledal v posuzované věci přesah vlastních zájmů stěžovatele ani zásadní pochybení krajského soudu, které by mohlo mít dopad do jeho hmotněprávního postavení. Krajský soud se nedopustil hrubého pochybení při výkladu práva ani se bezdůvodně neodchýlil od ustálené judikatury. Ustálená a vnitřně jednotná judikatura Nejvyššího správního soudu poskytuje dostatečnou odpověď na uplatněné kasační námitky a stěžovatel ve své argumentaci nevyložil žádné důvody, které by svědčily pro potřebu provést judikaturní odklon. Kasační stížnost tedy není přijatelná.

[16] Nejvyšší správní soud se nejprve zabýval namítanou nepřezkoumatelností napadeného rozsudku (neboť existence této vady by zakládala přijatelnost kasační stížnosti) a dospěl k závěru, že daný rozsudek splňuje požadavky kladené jeho judikaturou na přezkoumatelnost soudních rozhodnutí (srov. například rozsudky ze dne 14. 7. 2005, č. j. 2 Afs 24/2005 - 44, či ze dne 27. 2. 2019, č. j. 8 Afs 267/2017 - 38). Z odůvodnění rozsudku je zřejmé, jaké důvody krajský soud vedly k zamítnutí žaloby. Krajský soud reagoval na podstatu všech žalobních námitek, srozumitelně vyhodnotil závěry plynoucí z posudku PK MPSV, a to také v souvislosti

s předcházejícím posouzením zdravotního stavu stěžovatele (zohlednil tedy zejména závěry druhého a třetího posudku).

[17] Krajský soud také podrobně vysvětlil, proč se s ohledem na okolnosti věci neobrátil na Ústavní soud s návrhem dle čl. 95 odst. 2 Ústavy; v této souvislosti uvedl zejména to, že by stěžovatel potřebné doby pojištění nezískal, ani kdyby se hypoteticky den vzniku invalidity posunul do minulosti např. o čtyři roky. Přitom nastavení důchodového systému, a tedy i podmínek nutných ke vzniku nároku na dávku, je v rukou zákonodárce (k tomu srov. např. i nálezy Ústavního soudu ze dne 7. 12. 2021, sp. zn. Pl. ÚS 1/20, odst. 38 a v něm citované další nálezy, kde Ústavní soud konstantně upozorňuje na tzv. doktrínu zdrženlivosti při posuzování těchto sporů). Tomu odpovídá i zakotvení tohoto práva v Listině základních práv a svobod, kde patří toto právo mezi hospodářská, sociální a kulturní práva, kterých se lze domáhat pouze v mezích zákonů, které tato ustanovení provádějí (srov. čl. 30 odst. 1 a 3 ve spojení s čl. 41 odst. 1 Listiny). Tím také krajský soud řádně reagoval na argumentaci o duševním onemocnění, kvůli kterému stěžovatel dle svého tvrzení není schopen vykonávat zaměstnání, kvůli čemuž rovněž není schopen splnit podmínku potřebné doby pojištění pro nárok na invalidní důchod. Zde Nejvyšší správní soud konstatuje, že stěžovatel v zásadě ani nenamítá, že by žalovaná rozhodla v rozporu se zákonem, ale upozorňuje na přílišnou tvrdost zákona v jeho konkrétním případě a chybné stanovení počátku žalobcovy invalidity.

[18] Nad rámec nutného Nejvyšší správní soud dodává, že ze stěžovatelova osobního listu důchodového pojištění založeného ve správním spisu ověřil, že ani i v případě, kdy by vznik stěžovatelovy invalidity byl stanoven ke dni 19. 1. 2019 (stěžovatel obecně namítá, že dnes již lze jen obtížně určit přesný den vzniku jeho invalidity, ale podle něj se tak stalo nejméně před 5 lety, namísto 19. 1. 2024 jak konstatovala žalovaná), by stěžovatel potřebnou dobu pojištění nezískal. V rozhodném období 10 let před vznikem invalidity, tj. v době od 19. 1. 2009 do 18. 1. 2019 by stěžovatel splnil pouze 2 roky a 301 dnů doby pojištění místo potřebných 5 let (§ 40 odst. 1 písm. f) zákona o důchodovém pojištění]. V rozhodném období 20 let od data vzniku invalidity, tj. od 19. 1. 1999 do 18. 1. 2019, by pak stěžovatel získal jen 6 let a 123 dnů doby pojištění místo potřebných 10 let (§ 40 odst. 2 zákona o důchodovém pojištění).

[19] Nejvyšší správní soud k výše uvedenému doplňuje, že samotná otázka vzniku invalidity úzce souvisí se zbývajícimi kasačními námitkami.

[20] Pokud jde o zmíněné zbývající kasační námitky, nejprve je třeba upozornit, že podle ustálené judikatury je posouzení vzniku a rozsahu invalidity otázkou odbornou (medicínskou), a rozhodnutí soudu tak závisí především na odborném lékařském posouzení. Správní soud si proto nemůže učinit úsudek o této otázce sám (srov. například rozsudky Nejvyššího správního soudu ze dne 25. 9. 2003, č. j. 4 Ads 13/2003 - 54, ze dne 9. 2. 2006, č. j. 6 Ads 25/2004 - 58, ze dne 30. 11. 2009, č. j. 4 Ads 81/2009 - 46, či ze dne 15. 5. 2013, č. j. 6 Ads 11/2013 - 20). Při přezkumu rozhodnutí týkajících se invalidního důchodu je úkolem správních soudů vyhodnotit, zda je z výsledků posouzení zdravotního stavu žalobce,

pokračování

zejména z posudků PK MPSV vypracovaných v průběhu řízení o žalobě, zřejmé, že (i) byl stav žadatele o invalidní důchod komplexně posouzen (ii) na základě úplné zdravotnické dokumentace (iii) s přihlédnutím ke všem tvrzeným obtížím a zda (iv) je posudkový závěr náležitě, přesvědčivě a srozumitelně zdůvodněn (srov. rozsudky tohoto soudu ze dne 15. 4. 2021, č. j. 1 Ads 252/2020 - 25, či ze dne 25. 8. 2022, č. j. 1 Ads 156/2021 - 43).

[21] Z judikatury Nejvyššího správního soudu současně plyne, že posudek PK MPSV je v přezkumném soudním řízení stěžejním důkazem, proto je zapotřebí klást zvýšený důraz na jeho jednoznačnost, určitost, úplnost a přesvědčivost. Je tedy nezbytné, aby se PK MPSV vypořádala se všemi rozhodujícími skutečnostmi a své posudkové závěry, na nichž posouzení invalidity závisí, náležitě odůvodnila tak, aby byly přesvědčivé i pro soud, který nemá (a ani nemůže mít) odborné lékařské znalosti (srov. například rozsudek ze dne 14. 12. 2017, č. j. 5 Ads 158/2016 - 57). Posudky PK MPSV soud hodnotí jako každý jiný důkaz podle zásad uvedených v § 77 odst. 2 s. ř. s., s ohledem na jejich mimořádný význam v tomto řízení však bývá důkazem rozhodujícím, nevzbuzují-li z hlediska své celistvosti a přesvědčivosti žádných pochyb, a nejsou-li tu ani žádné jiné skutečnosti nebo důkazy, kterými by správnost posudku mohla být zpochybněna (srov. například již shora uvedený rozsudek č. j. 6 Ads 11/2013 - 20, či rozsudek ze dne 24. 2. 2004, č. j. 5 Ads 49/2003 - 136).

[22] Krajský soud v nyní projednávané věci v souladu s uvedenou judikaturou vyšel z posudku PK MPSV, který ve spojení s druhým posudkem považoval za určitý, úplný a přesvědčivý, což také konkrétně zdůvodnil (viz zejména odst. 30 odůvodnění rozsudku). Pokud tedy krajský soud vyhodnotil, že předmětný posudek naplňuje výše nastíněná kritéria, nemohl vést se stěžovatelem odbornou polemiku na téma, k jakému jinému datu, než jaké je uvedeno v posudku, došlo ke vzniku invalidity, resp. relevantnímu poklesu pracovní schopnosti z důvodu nepříznivého zdravotního stavu. K takové polemice není správní soud ani z odborného hlediska kompetentní.

[23] Za této situace pak krajský soud ve shodě s požadavky judikatury odmítl i návrhy na provedení dalšího dokazování, včetně návrhu stěžovatele na vypracování dalšího posudku z oboru psychiatrie a jeho provedení jako důkazu. Správní soudy rozhodují, které z navržených důkazů provedou, a které nikoli (§ 52 odst. 1 s. ř. s.), přičemž svůj postup musí náležitě odůvodnit (srov. rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 28. 4. 2005, č. j. 5 Afs 147/2004 - 89, č. 618/2005 Sb. NSS). Krajský soud přitom v dané věci řádně odůvodnil neprovedení dalších důkazů. Učinil tak zejména z důvodu jejich nadbytečnosti (např. výslech stěžovatelova bratra by nepřispěl k zodpovězení odborné otázky vzniku invalidity; provedení přehledů úhrad zdravotní péče od zdravotní pojišťovny za posledních deset let by nemohlo přinést nic nad rámec odborného posouzení provedeného PK MPSV; zároveň druhý a třetí posudek nejsou v rozporu, přičemž posudek PK MPSV je přesvědčivý a nevzbuzuje potřebu odstranit nejasnosti či rozpory dalším posudkem).

[24] Na tomto místě je třeba zmínit, že posudek PK MPSV shodně s předchozím posouzením (druhý posudek) konstatoval dlouhodobě nepříznivý zdravotní stav stěžovatele odpovídající invaliditě III. stupně. Vznik invalidity určil na 19. 1. 2024 zejména s ohledem na první kontakt s psychiatrem (hospitalizace v Psychiatrické nemocnici Jihlava od 24. 10. 2023 do 19. 1. 2024), jakožto výchozí bod odborných klinických nálezů objektivizujících stěžovatelovy zdravotní potíže. Krajský soud vysvětlil, proč se s tímto hodnocením ztotožňuje.

[25] Jakkoli mohou být psychická onemocnění „plíživá“ a nemusí se v nejzávažnější formě projevit ze dne na den, není ani tento předpoklad (a stejně tak stěžovatelova argumentace) v přímém rozporu se závěry posudkové komise (k tomu srov. např. usnesení Nejvyššího správního soudu ze dne 22. 5. 2024, č. j. 7 Ads 114/2023 - 18). Dle judikatury je datum vzniku invalidity objektivně existujícím stavem, které nelze stanovit čistě na základě nahodilých skutečností, jakými v konkrétních případech mohou být např. hospitalizace, datum lékařského vyšetření či datum podání žádosti o invalidní důchod. Tento předpoklad ovšem platí pouze tehdy, je-li podle zdravotních změn a vyšetření možné spolehlivě usoudit, ke kterému datu invalidita skutečně vznikla. Pokud však nelze datum invalidity stanovit alespoň s vysokou pravděpodobností, např. vznikala-li invalidita postupně, je třeba tuto skutečnost blíže zdůvodnit a uvést den, kdy již byla její existence nepochybná (srov. rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 25. 2. 2011, č. j. 4 Ads 118/2010-174, ze dne 19. 8. 2004, č. j. 3 Ads 6/2004-47, č. 404/2004 Sb. NSS, či ze dne 4. 7. 2012, č. j. 6 Ads 61/2012-15). Ustanovení § 39 odst. 4 zákona o důchodovém pojištění totiž stanoví, že: *„při určování poklesu pracovní schopnosti se vychází ze zdravotního stavu pojištěnce doloženého výsledky funkčních vyšetření“* (viz rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 10. 7. 2018, č. j. 1 Ads 82/2018-30). Právě dle těchto východisek krajský soud postupoval.

[26] Pro úplnost kasační soud dodává, že stejně jako krajský soud v žádném případě nezpochybňuje stěžovatelův zdravotní stav a s ním spojené potíže v jeho životě. S ohledem na okolnosti věci se jako možné řešení nabízí to, co ve svém rozsudku poměrně podrobně nastínil krajský soud, tedy podání žádosti o odstranění tvrdosti zákona.

[27] Lze tedy uzavřít, že se krajský soud při věcném vypořádání žaloby nijak neodchýlil od judikatury kasačního soudu k řešeným otázkám a nedopustil se ani hrubého pochybení při výkladu hmotného či procesního práva. Kasační stížnost proto byla postupem dle § 104a s. ř. s. jako nepřijatelná odmítnuta.

[28] O náhradě nákladů řízení o kasační stížnosti Nejvyšší správní soud rozhodl podle § 60 odst. 1 s. ř. s. ve spojení s § 120 s. ř. s. (tj. dle úspěchu v tomto řízení). Ačkoli byla kasační stížnost odmítnuta, k odmítnutí pro nepřijatelnost dochází na základě zjednodušeného věcného posouzení věci (srov. usnesení rozšířeného senátu tohoto soudu ze dne 25. 3. 2021, č. j. 8 As 287/2020-33), a proto je namíste rozhodnout o náhradě nákladů řízení dle úspěchu ve věci. Stěžovatel neměl ve věci úspěch, nemá proto právo na náhradu nákladů řízení.

pokračování

Žalovaná nemá právo na náhradu nákladů řízení s ohledem na pravidlo uvedené v § 60 odst. 2 s. ř. s., ve spojení s § 120 s. ř. s.

Poučení: Proti tomuto usnesení **n e j s o u** přípustné opravné prostředky (§ 53 odst. 3 s. ř. s.).

V Brně dne 11. prosince 2025

Mgr. Radovan Havelec.
předseda senátu